1986m. Šioje gyvenvietėje 120-160cm gylyje nuo žemės paviršiaus, rasta virvelinės keramikos, žvėrelių kaulų. Besiveržiantis vanduo labai apsunkino net nedidelio šurfo tyrimą. Tolesniems šios gyvenvietės tyrimams reikėtų nemažų paruošiamųjų vandens drenažo darbų.

Linas Daugnora

KRETUONO APYEŽERĖS GYVENVIEČIŲ ARCHEOLOGINIŲ KASINĖJIMU KAULINĖS MEDŽIAGOS TYRIMO REZULTATAI.

Lietuvos veterinarijos akademijos Anatomijos-histologijos katedroje ištirta vidurinio neolito (Kretuono IB) ir senojo žalvario amžiaus (Kretuono IC) gyvenviečių paleosteologinė medžiaga (Švenčionių raj.. Švenčionėlių apyl., Reškutėnų km., medžiaga gauta iš A.Girininko). Lentelėse pateikiame pagrindinius per paskutinius trejus metus tirtos medžiagos duomenis. Lentelių Nr. 1 ir 2 duomenys rodo, kad tyrinėtose gyvenvietėse daugiausia rasta briedžio (25,54% ir 36,23%), elnio (12,69% ir 10,92%), šerno (14,66% ir 9,10%), bebro (8,78% ir 18,02%) kaulų. Šių gyvenviečių kultūriniuose sluoksniuose aptikta daug iš paleosteologinės medžiagos pagamintų dirbinių. Jų daugiau kaip 750 vnt., kurie buvo naudojami medžioklei, žvejybai, rinkiminiam ūkiui bei ginklų, papuošalų ir apyvokos daiktų gamybai. Pateikti lentelėje Nr. 3 duomenys rodo, kad iškastoje paleosteologinėje medžiagoje vamzdiniai galūnių kaulai (t.y. žastikaulis, dilbio kaulai, šlaunikaulis ir blauzdos kaulai) sudarė 16,6% visų ištirtų kaulų, o pirštų, kojų sąnarių ir kulno kauliukai - 29,01%. Toks skirtingas galūnių kaulų procentinis pasiskirstymas leidžia manyti, kad didelė dalis vamzdinių kaulų buvo naudojama daiktų gamybai. Tyrinėtų gyvenviečių gyventojai, gamindami įrankius, matyt,

maksimaliai pasinaudodavo anatominėmis gyvūnų kaulų. ypatybėmis. Kita priežastis, kodėl iškastoje kaulinėje medžiagoje labai mažai sveikų vamzdinių galūnių kaulų. tai didelis ir lengvai prieinamas kaulų čiulpų kiekis (buvo aptikta ir apdegusių kaulo dalių). Iš Lentelės Nr. 3 matyti, kad geriausiai žemėje išsilaiko kiečiausios skeleto dalys - įvairių gyvūnų-dantys (jie sudarė 27,5% visų ištirtų skeleto dalių), galūnių pirštai (13,8%) ir apatiniai žandikauliai (12,0%), tačiau pastarasis procentas padidėjo, nes daug kiauninių šeimos gyvūnų apatinių žandikaulių.

Manome, kad paleosteologinė medžiaga, gauta tyrinėjant Kretuono apyežerio gyvenvietes, papildo archeologinius duomenis apie gyventojų ūkį, jo keitimąsi ir gyvensenos ypatumus.

1 lentelė

Kretuono IB gyvenvietėje rasti medžiojami ir naminiai gyvūnai (1982-1983-1985 m.)

Gyvūno rūšis	bendras skaičius	% nuo bendro skaičiaus	Naudojamų maistui gyvūnų %
Medžiojami:			
Tauras (Bos Primigenius)	112	4,51	5,11
Briedis (Alces Alces)	634	25,54	28,92
Elnias (Cervus Elaphus)	315	12,69	14,37
Šiaurės elnias?	2	0,08	0,09
Stirna (Capreolus Capreolus)	103	4,15	40,15
Šernas (Sus Scrofa)	364	14,66	16,60
Lokys (Ursus Arctos)	45	1,81	2,05
Vilkas (Canis Lupus)	5	0,20	-
Lapė (Vulpes Vulpes)	14	0,56	-
Ūdra (Lutra Lutra)	8	0,32	0,36
Bebras (Castor Fibe0)	218	8,78	9,94
Kiaunė (Martes Martes)	360	14,42	-
Kiškis (Lepus Europeus)	12	0,48	0,54
Iš viso:	2192		
Naminiai:			
Galvijas (Bos Bovis)	164	6,60	
Kiaulė (Sus Suis)	68	2,74	

Šuo (Canis Canis)	19	0,76
Iš viso: 251		
Arklys (Eguus)	39	1,57
Iš viso:	2482	

Pastaba. Medžiojamiems gyvūnams priklauso 88,31 % nustatytų kaulų. Nepavyko nustatyti 400 kaulų nuolaužų.

2 lentelė.

Kretuono IC gyvenvietėje rasti gyvūnai (1988-1991 m.)

Gyvūno rūšis	bendras skaičius	% nuo bendro skaičiaus	Naudojamų maistui gyvūnų %
Briedis (Alces Alces)	995	36,23	39,37
Elnias (Cervus Elaphus)	300	10,92	11,87
Šernas (Sus Scrofa)	250	9,10	9,89
Stirna (Capreolus Capreolus)	107	3,89	4,23
Tauras (Bos Primigenius)	75	2,73	2,96
Lokys (Ursus Arctos)	44	1,60	1,74
Vilkas (Canis Lupus)	4	0,14	-
Lapė (Vulpes Vulpes)	5	0,186	-
Kiškis (Lepus Europeus)	1	0,04	0,04
Bebras (Castor Fiber)	495	18,02	19,58
Ūdra (Lutra Lutra)	15	0,55	0,59
Kiaunė (Martes Martes)	236	8.59	-
Iš viso:	2527		
Naminiai:			
Galvijai (Bos Bovis)	139	5,06	
Kiaulė (Sus Suis)	50	1,82	
Šuo (Canis Canis)	18	0,65	
Iš viso:	207		
Arklys (Eguus)	12	0,43	
Iš viso:	2746		

Pastaba. Medžiojamiems gyvūnams priklauso 92,02 % nustatytų kaulų.

3 lentelė

Kretuono IC gyvenvietėje rasti skeleto kaulai

Gyvuno rūšis	Cranium et columna vertebralis					Ossa membri thoracici					
	Cranium	Cornus	Mandibula	Dentes	Vertebra	Scapula	Humerus	Radius	Ulna	Ossa carpi	Ossa metacarpalia
Briedis	3	13	57	336	18	8	22	40	6	80	51
Elnias	1	19	5	38		7	4	18	2	34	14
Šernas	4		21	59	4	5	6	6	8	10	14
Stirna		2	3	9		6	7	3	2	8	7
Tauras		7		23		3	2	2		6	
Lokys			8	11	5	1	2	1	1	1	1
Vilkas			1					1			
Lapė			4								
Kiškis			1								
Bebras	1		49	240	50		49	3			
Ūdra			15								
Kiaunės			155		1		17		28		
Galvijas		13		21	4	2	3	4	4		5
Kiaulė			8	10		2	1	3		4	5
Šuo				1	1			1	1		2
Arklys											1
Iš viso	9	54	327	784	83	34	113	92	52	143	100

Ossa membri pelvini							
Ossa coxae	Os femoris	Patella	Tibia	Ossa tarsi	Ossa metatarsalia	Ossa torum manus et pedis	Is viso
2	15	18	31	113	27	160	1000
4	10	1	14	62	6	61	300
2	2	5	7	30	5	21	209
3	2		16	18	7	14	107
				11	1	30	85
	1			1		11	44
						2	4
			1				5
							1
4	61		15	23			495
							15
23	8		3	1			236
	4	2			8	65	135
			1	7	4	5	50
	2		4	1		5	18
	4		3	2		2	12
							2716